СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 193. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 21 серпня 1933. VOL. XLI. No. 193. Jersey City, N. J., Monday, August 21, 1933. THREE CENTS.

УРЯД ПРОТИ „ОТВЕРТОЇ ШАПИ"

ВАШИНҐТОН. — Доналд Ричберґ, адвокат Адміністрації Краєвої Відбудови, заявився перед конференцією в справі кодексу для автомобілевого промислу та заявив, що уряд не прийме ніякого обмеження права робітників до орґанізації.

Представник уряду дав до зрозуміння конференції, що уряд сподівається ухвалення кодексу в найближчій будучности та що в противнім разі уряд заставить промисл повинуватися кодексови, який уряд йому подиктує.

Ця заява є частиною акції, яку уряд веде для скорого урухомлення головних промислів краю. З них ткацький промисл уже працює відповідно до кодексу цілий місяць. Тепер ще йде про промисл сталевий, углевий, нафтовий і автомобілевий.

РОБІТНИЧА РАДА ПОЛАГОДИЛА ДВА СТРАЙКИ.

ВАШИНҐТОН. — Краєва Робітнича Рада полагодила страйк робітників фабрик сорочок Пилипса-Джонса та Г. Д. Боба у Патсвіл, Па.

В обох випадках ішло про признання робітничої юнії та в обох випадках робітники це право добули. Робітники мають вертатись до праці в понеділок.

ЗРІСТ ВНУТРІШНЬОГО ДОХОДУ ДЕРЖАВИ.

ВАШИНҐТОН.—Уряд подає ще один доказ поправи економічних умовин краю, а саме, що приходи уряду з внутрішніх податків зросли в липні біжучого року на 69 міліонів долярів у порівнанні з липнем минулого року.

Само пиво принесло урядови 12 міліонів долярів приходу.

ХОЧУТЬ І ЦЕРКВИ ПІДДАТИ ПІД „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — Урядники Адміністрації Відбудови Краю кажуть, що й церкви повинні піддатися під правила „Найри". Йде тут про ті церкви, які наймають що найменше трох людей. Таку церкву уряд трактує нарівні з підприємством, яке наймає робітників.

ЗАЛІЗНИЧНИКИ ПРОСЯТЬ УРЯД РУХОВОГО КОДЕКСУ.

ВАШИНҐТИН. — У президента Рузвелта зявилася делеґація юній залізничних робітників та просила його, щоби залізниці теж видали кодекс для залізничого руху. Вони підносили потребу такого кодексу передовсім з огляду на інтереси робітників.

Президент Рузвелт заступає погляд, що теперішні закони вже досить охороняють інтереси залізничих робітників.

КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК ПОЛАГОДЖЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Товариство Кравецьких Підприємців приняло на своїх зборах умови полагоди непорозуміння між підприємцями й кравцями, котре довело до страйку яких 60,000 кравців з Ню Йорку й околиці. За умовами цеї угоди підприємці признають юнію та касують „светшапи".

Робучий тиждень має виносити 35 годин. Питання робітничої заплати полишено відкритим. Робітники мають вертатись до праці цього тижня.

ПОЧИНАЮТЬ АКЦІЮ НА ДОПОМОГУ ГОЛОДУЮЧИМ ЖЕРТВАМ ПОВЕНИ.

НЮ ЙОРК. — В Українськім Народнім Домі відбулися в пятницю вечір скликані Центральним Комітетом Українських Національних Товариств міста Ню Йорку збори представників місцевих і окружних орґанізацій в справі допомоги голодуючому населенню України.

На збори зявилися представники яких 20 товариств міста Ню Йорку. В тому числі були заступлені 12 відділів У. Н. Союза. Бесідники згідно підносили потребу допомоги жертвам голоду на Великій Україні і жертвам великих виливів рік на Західній Україні та на Закарпаттю.

На нарадах зявилися теж чотири большевицькі симпатики, які заявили свою охоту допомагати ратунковій акції, наскільки мова про Західню Україну й Закарпаття, але не хотіли брати участи в допомоговій акції для жертв голоду під большевицькою владою, бо мовляв, голоду на Великій Україні нема. Це становище обурило учасників зборів, які признали його неґідним свідомого Українця, а гідним тільки московського аґента, та постановили повести допомогову акцію спільно для всеї української території. Супроти московської й польської пропаґанди постановлено получити допомогову акцію з відповідними протестами проти політики окупантських урядів, яка викликає часте голодування українського населення, або нещастям не ставить ніяких перепон.

Представників, які на це становище не годяться, випрошено з нарад.

Акція має бути ведена в порозумінню з центральними політичними встановами та подібними акціями, які вже орґанізуються на імиґрації в Европі.

ТЮРЕМНІ ЗАВОРУШЕННЯ.

ЛІВЕНВОРТ (Канзас). — У федеральній тюрмі збунтувалися вязні. Бунт тревав два дні. Вязні домагались облекшення режиму. Заряд вдушив заворушення щойно тоді, як засадив 13 провідників до темниці.

ОРҐАНІЗУЮТЬ „УНІВЕРСИТЕТ НА ВИГНАННЮ".

Д-р Алвин Джонсон, директор школи „Ню Скул оф Сошел Ресерч" у Ню Йорку, подав до публичного відома плян зорґанізування в Америці „університету на засланню", в якому прогнані ґітлерівським урядом німецькі професори мали би вчити ріжних економічних і політичних наук. Кажуть, що цих професорів є до 800. Прогнано їх за те, що вони жидівської крови або марксисти. Орґанізатори школи сподіваються поважних труднощів щодо спровадження професорів до Америки, і казали вже одному професорови, котрий перебуває в Лондоні, почипати заходи про дозвіл на переїзд.

ҐАНДІ РІШИВ ГОЛОДУВАТИ ДО СМЕРТИ.

Ґанді рішив голодувати до смерти. Зпочатку він поставив умову, що не буде голодувати, коли англійська влада дозволить йому з вязниці керувати боротьбою за права „недоторкальних", найбільше пригніченої кляси Індійців. А-ле тепер, не зважаючи на згоду уряду, він оголосив голодівку.

ПЕРЕПЛИВ ОКЕАН ОДИНЦЕМ.

До нюйорського порту приплила в четвер уночі невеличка, всього 36 стіп довга лодка, та причалила до причалу Французької Лінії до 50 вулиці. На лодці був усього один моряк, 38-літній французький маляр морських сцен, Діран Купаль. Він виплив з Бресту 10 травня та переплив океан дорогою, довгою 3,000 миль. Він придумав механізм, який кермує кораблем без людини. Завдяки цьому „роботови" він правив лодкою всього 37 годин. 27 днів він навіть не діткнувся керми.

В РАДЯНЩИНІ ФАЛЬШУЮТЬ ЛЕВИ.

Румунські пограничники подибали на Дністрі лодку з простріленим карабіновою кулею трупом Георгія Стана з громади Варниця. В його кишенях знайдено 8 фальшованих столевівок. Невідомо, хто Стана постріляв. Досліди ствердили, що Стан правильно їздив на той бік і вертався відти з фальшованими грішми.

ЗЛОДІЇ ХЛЬОРОФОРМУЮТЬ СВОЇ ЖЕРТВИ.

Дуже гарно вбрані два панки всіли до другої кляси вагону особового поїзду, що після пів до дванацятої вночі їхав з Констанци до Букарешту. Недалеко стації Мурфатлар ті панки захльороформували подорожного Кляйна, купецького представника королівських дібр, і забрали в нього пулярес із сорок тисячами леїв. На стації Меджідія Кляйн проснувся, завважив пропажу й дав знати на стації поліції. Поліція розшукує. Та злочинців ще не знайшла.

БАТЬКО ЗАСТРІЛИВ СИНА.

На полі коло Вільки Мазовецької, пов. Рава Руська, знайшли трупа 33-літнього Івана Майбука. Слідство виказало, що Майбука застрілив його батько, 51-літній Андрій, підчас сварки за маєток. Вбивника арештовано.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО В ПЯНОМУ СТАНІ.

Громадський начальник Ґеорґі Креуца (на Буковині) забавлявся в неділю в господаря Йоана Онеску до 7-мої години рано з численними гостями. Балачка велася й на політичні теми. По дорозі додому продовжали суперечку. По стороні Креуци стояв його брат Штефан Креуца, а противниками з ліберальної партії, Николаєви Даскалюкови, допомагали Николай Мандреску й Николай Ісак. Сварка перейшла в бійку. Начальник громадський Ґеорґі Креуца вгатив сокирою Даскалюка в голову, вбиваючи його на смерть. Убивника заарештовано.

ПОДІЇ В СЕЛІ ТЯПЧЕ, ДОЛИНСЬКОГО ПОВІТУ.

Від довшого часу, бо вже майже від 3 років, переважаюча частина мешканців Тяпча робить старання в справі усунення війта, якого вважає ціла громада великим лихом для села. У тій справі зверталися делеґації громадян кільканацять разів до старовства. Яке велике неґодування в селі з цеї причини, можна вносити з того, що до старовства ходили делеґації в числі 30, 40, а навіть 70 осіб. Перед двома тижнями мали відбутися поновні вибори до громадської ради, а що за зізнаннями виборців ділилися поважні зловживання, то, більшість громадян рішила здержатися від голосування. Кілька днів по виборах вибито вікна у війта. Спричинника не знайдено.

8 ЖЕРТВ ГРОМУ

Над околицею Кельц перейшла хуртовина з громами, якої жертвою впали кілька осіб. У Кельцах вдарив грім у хату селянина Крайна, вбив його, дружину і двоє дітей. Хата згоріла. В селі Целіни вдарив грім у хату селянина Кроґульця, вбив його дружину, дві дочки та пластуна Целелу з Варшави. Крім того приголомшив грім ще кількох пластунів, що сховалися були на подвіря Кроґульця.

НАЙГЛИБШИЙ ВЕРТНИЧИЙ ОТВІР.

Найглибший вертничий отвір знаходиться біля місцевости Вера Круз у Мексику. Його глибина має 3,228 метрів. Вивертіли його 30 серпня 1931 р., щоби розслідити докладніше поклади ропи. Верчення цього отвору тревало 522 днів; з цього 214 днів припадає на закладання рур до верчення отвору, а 338 днів на само верчення. Найглибший вертничий отвір в Европі є в місцевости Чухів, у польській частині Горішнього Шлеська. Вивертіли його Німці в 1909 р., а глибокий він 2,240 метрів.

ХОТЯТЬ КУПИТИ ГОЛОВУ ШОВА.

Один великий англійський землевласник звернувся до Бернарда Шова з пропозицією, щоби він відступив йому свою голову після смерти за 5,000 фунтів стерлінґів. Мета такого купна дуже висока. Він не хоче, щоби таку розумну голову ховали в землю або палили, а хоче її дати відрізати від кадовба і зберігти для англійського народу, відповідно забальсамовану, як реліквію. Якби англійський драматурґ не був уже багатий, то певно приняв би таку пропозицію. А так покивав цією головою і сказав: „Я не знав, що моя голова стільки варта". Казав нещиро, бо заробив нею вже міліони і досі не знає, що з нею зробити ані за життя ані після смерти. Його меценат, що хотів би піддати його голову медичним дослідам, довідався від товариства англійських хірурґів, що досі Шов не записав своєї голови цьому товариству.

ДОБРИЙ ЖАРТ.

В околицях Пірмонту, в Надренії, викрито перед кількома ще роками камінні плити з дивачно вирізбленими рисунками, що представляли передісторичні звірята. Німецькі археольоґи з незвичайною солідністю стали оглядати ці камені та рівночасно спорити між собою, з якої доби вони походять. І хто зна, як довго тягнувся цей спір, якби один з учених не признався, що, будучи на прогульці в цих околицях, сам вирив ці рисунки кременем.

НЕ ПІДПИСУЙТЕСЯ ВСЮДИ!

Мусоліні, що хоче викорінити з Італійців ріжні забобони й некультурні звички, почав в останніх тижнях чергову кампанію — на цей раз проти підписів туристів на стінах музеїв та історичних памятників, у церквах і мистецьких ґалеріях. Ця язва, поширена зрештою скрізь, дійшла в Італії до таких розмірів, що тисячі підписів знаходяться в цілій країні на кожному вартіснішому обєкті, навіть на старовинних різьбах і творах славних малярів. Мусоліні наказав прокуратурі не тільки вишукувати підписувачів та притягати їх до суворої відповідальности, але за його почином повивішувано консерваторський уряд скрізь, де прибувають туристи, великі написи: „Як хочеш конче підписатися, — підпишися тут!" Часописи пишуть, що ці написи справді помогли. Замісць на історичних памятниках, прогульковці кладуть свої називища на згаданих паперах.

ВІДОЗВА ДО САМОВБИЙНИКІВ.

„Вінер Цайтунг" з 6. липня ц. р. подає, що в часі ревізії знайшла австрійська поліція в одному ґітлерівському партійному льокалі в Лінцу таємні документи, що кидають нове світло на акцію австрійських ґітлерівців. В тайному протоколі національно-соціялістичної ради передбачається між іншим видати відповідну відозву до самовбивників, щоби — якщо хотять уже дійсно розпрощатися зі світом — вступали в ряди ґітлерівців і гинули геройською смертю для добра справи.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ МАСОВО ВИМИРАЮТЬ

СТАТИСТИКА ВИКАЗУЄ ЗАСТРАШАЮЧУ СМЕРТНІСТЬ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ НЕМОВЛЯТ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Останні статистичні обрахунки польського уряду вказують, що в цілій Польщі за першу четвертину б. р. вмерли 34,033 немовлят. Пересічно на 100 народжених дітей вмерли 14.4%. За віроісповіданням смертність немовлят найбільша серед немовлят греко-католицької віри, себто серед українських дітей. Ця смертність виносить 23.4% усіх уроджених дітей греко-католицької віри. Отже на 100 новороджених українських дітей у першім році вмирають більше між 23 дітей.

У римо-католиків ця смертність виносить 15.2%, у евангеликів 17.9%, у православних 13.5%, а найменше в Жидів, бо всього 5.6%. Ці дані відносяться до цілої Польщі. Смертність немовлят показує наскільки певні верстви населення є заможні, наскільки вони живуть у відповідних санітарних умовинах, наскільки їм доступні засоби лікування й наскільки висока взагалі культурність населення певних ґруп. Найбільша смертність українських немовлят у порівнанні з іншими народженими в Польщі найяскравіше свідчить, у яких умовинах живе там український нарід.

ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ РОЗРИВ МІЖ АВСТРІЄЮ И НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Австрійський посол до Німеччини, Тавшіц, уже довший час перебуває у Відні. За чутками, він зовсім не вернеться до Берліна, як представник Німеччини. Крім того стало відомо, що німецький посол до Австрії, Ріетс, також вертається до Берліна й тим будуть формально розірвані дипльоматичні зносини між Німеччиною й Австрією.

Ходять чутки, що австрійський уряд вирішив доручити Англії охорону інтересів австрійських горожан у Німеччині. До такого дипльоматичного розриву приводить те, що німецький уряд не припиняє націонал-соціялістичної аґітації, яку ведуть німецькі ґітлерівці в Австрії. В самій Австрії ввесь час ведеться боротьба австрійського уряду з австрійськими фашистами, яких підтримують з Німеччини ґітлерівці.

ҐАНДІЯ ЗВІЛЬНЯТЬ З ВЯЗНИЦІ.

БОМБЕЙ (Індія). — Через голодівку Ґанді вже від самого початку почав дуже слабнути. Зявилася небезпека за його життя. Тому англійська влада в Індії рішила звільнити Ґандія з вязниці лише під одною умовою: що він не буде провадити активних виступів Індійців проти Англії.

Ще не відомо, чи Ґанді прийме ці умови, які вже йому переказано.

ФАШИСТІВСЬКИЙ ТЕРОР В НІМЕЧЧИНІ НЕ ВГАВАЄ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Терор ґітлерівців проти людей, котрі на думку фашистів є ворогами їх панування в Німеччині, не припиняється. Впершу чергу далі переслідують Жидів. Їм заборонено тепер навіть зявлятися в публичних купелевих місцях та в місцях народних розваг. Ґітлерівці домагаються, щоб усі горожани Німеччини обовязково ставали струнко перед їх партійною відзнакою, „свастикою" й віддавали їй пошану.

Ґітлерівська преса почала кампанію проти бувшого канцлера Брінінґа, який свого часу завзято боровся проти спроб Ґітлера захопити владу в свої руки. Преса пише, що нібито Брінінґ намовляв Ватикан не робити конкордату з урядом Ґітлера. Брінінґ рішучо спростовує ці наговори. В концентраційних таборах далі тримають десятки тисяч політичних противників фашизму. Там ширяться пошесні недуги та не припиняються випадки розстрілів при „спробі втекти" з табору.

МОСКОВСЬКА МІЛІТАРИЗАЦІЯ.

МОСКВА (СССР). — Російські воєнні летуни показували своє вміння літати та боєве поготівля, коли над Москвою робили свої воєнні маневри. З одного величезного літака скинено на землю з легкопадом невеликий тенк у боєвій готовости. Тенк упав сподом угору, а тому довелося вжити трактора, щоб його поставити належно.

Крім того одночасно з бомбера та з інших літаків спустилися на землю 46 летунів при помочі легкопадів. Після того величезна літакова армада робила свої воєнні вправи. Не зважаючи на цікаві й ризиковні маневри літаків, населення мало цікавилося цим демонструванням владою боєвого поготівля російської воєнної фльоти.

ФРАНЦУЗИ ЗАКІНЧУЮТЬ ПОКОРЕННЯ МАРОКА.

РАБАТ (Мароко). — Французькі війська вже остаточно захопили гори Атлясу, цю останню твердиню Мароканців, які боролися проти французької окупації цілого Марока. Більшість Мароканців уже здалися на ласку Французів й признали їх панування над собою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ПРАВО ОРҐАНІЗАЦІЇ РОБІТНИКІВ

Деякі ґазети не можуть укрити невдоволення підприємців із справжньої пошести страйків, яка почалася майже рівночасно з заходами Краєвої Адміністрації Відбудови коло привернення нормальних відносин.

Та ця пошесть є наскрізь природним явищем. Як тільки уряд почав заходи коло оживлення промислів, зараз виринуло питання про умовини праці, а вслід за ним питання робітничої орґанізації.

Під цим оглядом одні підприємці стоять на становищі, що закон не признає робітничої орґанізації та що уряд повинен признати „отверту шапу". Такі підприємці навіть не хочуть засідати на конференціях, на які зявляються представники юнії.

Та ці підприємці не звернули уваги на те, що закон про відбудову краю виразно признає юнії. Ґенерал Джансон, голова уряду для відбудови краю, виразно заявив, що закон признає робітникам право годитися про умови праці збірно, себто через свою орґанізацію.

Інші підприємці станули на становищі, що закон признає юнії, але рівночасно пояснюють закон у цей спосіб, що він не може заставити підприємця укладатися за умови праці з юнією, яка представляє не тільки його робітників, але й робітників споза його фабрики. Коли підприємці станутъ на цьому становищі, то робітникам лишається дорога заклику помочі уряду, а коли уряд не скаже відповідного твердого слова, то робітникам не лишається нічого іншого, як виходити на страйк та страйком приневолити уряд і підприємство признати їм це право.

Є між робітниками люди, яким не подобається боротьба, які хотілиб, щоби права для них добував хтось інший, наприклад уряд. Та право правом, але й благодати з права не падуть видно нікому в рот без ніякого зусилля з його сторони. Усяке право вимагає заходів зі сторони того, хто хоче з нього користати. Коли користи залежать від інших людей, а ці не хочуть користей добровільно признати, то управненому не лишається нічого іншого, як старатися приневолити противника признати право. Виринає боротьба, і цю боротьбу управнений мусить видержати, якщо він хоче добитися користей з права. Права писані лише для тих, які уміють добиватися їх.

Коли уряд не хоче, або не може, перевести в життя закона, то робітникам не лишається нічого іншого, як страйком спонукати уряд це право признати.

Звідси пішла в Америці пошесть страйків.

ІТАЛІЯ, УГОРЩИНА Й МИ

Останніми часами загальну увгу европейського політичного світа звернули на себе відвідини Риму угорським премієром Ґембошем.

Дуже короткий час пройшов від часу підпису так званого Пакту Чотирох — між Італією, Францією, Анґлією й Німеччиною, а часописи Малої Антанти та велика частина французької преси почала співати похоронні співи над нібито похованим ревізіонізмом, як тут громом на голову впала вістка про відвідини Риму Ґембошем.

Громом на голову, бо, як відомо, крім Українців нема в Европі більш „ревізіоністичного" народу, як угорський. Навіть Німці не є на тій точці такі вперті, як Угорці, бо Німці визнають, що зрештою можуть жити й у тих територіяльних межах, які їм залишив верзайський договір, але Угорці проголошують — та це зрештою доказує і їх теперішня економічна ситуація, — що Угорщина в такому стані жити зовсім не може.

Отже, що має значити ця несподівана візита голови ревізіоністичного угорського уряду?

Пан Ґембош пробув у Римі три дні й поїхав, залишивши після себе ще на десять днів міністра закордонних справ, п. Канию. Побачень межи Ґембошем і Мусолінієм було кілька. Про що вони говорили, про це довідаються хіба будучі історики сучасних подій, досліджуючи італійські державні архіви. Миж знаємо лише, що **італійський уряд в офіційному комунікаті ствердив повну згоду між напрямками італійської й угорської політики,** а п. Ґембош заявив журналістам, що „сердечність, з якою його приймали в Італії, високе зрозуміння угорських інтересів, яке виявляється в кожному слові Мусолінія, — дають повну ґарантію, що в недалекій будучности поруч з економічними наслідками, ми осягнемо й **політичні наслідки,** з яких зможемо бути взаїмно задоволені..." „Я приїздив до Італії, — казав далі, — не для заключення якогось східнього Льокарна (пактів ненападу держав східньої та середньої Европи) чи якоїсь іншої конкретної концепції (що нею був між іншим проєкт відреставрування Габсбурґів та персональної унії між Австрією й Угорщиною), але щоби пізнати думку голови італійського уряду про середньо-европейську ситуацію в звязку з Пактом Чотирох..."

Нема сумніву, що Пакт Чотирох дуже схвилював Угорців, які раніше надіялися осягнути перегляд трияноньского трактату через безпосередні вплив Італії й винесли були враження, що Італія, підписуючи Пакт Чотирох, їх зрадила й відмовилася від ідеї ревізіонізму.

Приїзд Ґембош до Риму послужив приводом для італійської преси перенести чергову ударну кампанію за ревізіонізм, а італійському урядови підкреслити, що **цілі його політики залишилися ті самі,** але осягнути їх він надіється більш певно шляхом безпосереднього порозуміння чотирох великих держав, з **безпосередньо заціклавленими** в окремих питаннях меншими державами. Мусоліні завжди твердив, що хибою Ліґи Націй є її універсалізм, який хотів перевести президент Вилсон, та сам же перший його порушив, бо Злучені Держави, як відомо, не ввійшли до Ліґи Націй. Мусоліні уважає, що треба відбудовувати нову Ліґу Націй, починаючи з великих держав, які „є здатні забезпечити Европу від війни, бо саме вони є єдино здатні її розпочати й вести". Зрештою, для нікого не є таємницею, що саме незгода між великими державами була причиною безсильности женевської Ліґи Націй.

Таким чином приїзд Ґембоша до Риму послужив для прояснення не лиш відносин італійсько-угорських, але й загально-европейських. Він вияснив, що Пакт Чотирох відсунув, без сумніву, на довший час (хто знає, чи не на всі десять років?!) небезпеку війни, усунув на довший час можливість формування двох взаїмно собі ворожих бльоків, один на чолі з Францією, а другий на чолі з Німеччиною, — але він не тільки не усунув питання ревізії договорів, але навпаки, зробив його ще актуальнішим... Пан Ґембош вернувся до Будапешту зі свідомістю, як проголошує, „можливости праці з іще більшою інтенсивністю й самопосвятою на користь угорської плітики, що (як виявилося) є скерована по вірній дорозі". А ми?...

А ми теж не будемо спати, бо і Ваш кореспондент теж мав можливість почути авторитетну заяву, що в „Східній Европі нема ще нічого сталого", що „Пакт Чотирох не має найменшої ідеї ту несталість охороняти чи затверджувати, залишаючи свободу всім **силам виявляти свою справжню реальність".**

А колиб ми тої заяви й не мали, то хибаб же таки в неробстві й заснували?! Ні, навпаки! Ми на вівтар рідної ідеї однаково понеслиб свої сили, тількиж свідомість наближення цілі **примушує всіх мимоволі прискорювати крок.**

Евген Онацький.

НА ПРОТЕСТАЦІЙНОМУ ФРОНТІ

Дня 3. серпня ц. р. відбулася в **Угнові** довірочна нарада приявних 126 осіб. Після реферату посла **В. Кохана,** який у ядерних красках змалював події на Великій Україні, приявні **одноголосно ухвалили резолюції такого змісту:**

Стверджуємо, що від часу підбою України московськими опричниками йде постійна боротьба української нації проти окупантів, які не завагалися підступом, голодом, звичайними мордами та нищенням релігійних основ нації закріплювати на українських землях своє панування.

В цій боротьбі не знайшла українська нація дотепер ніякої піддержки від світа, хоча сама вона своїми трупами творила і творить донині непрохідні для московського варварства барикади в глиб Европи.

Ще й нині вештаються між нами на західніх українських землях запроданці Москви, які, невільничо виконуючи її накази, стараються брехнею і глумом закрити траґедію життя наших братів на Великій Україні.

Маючи повище на увазі, ми, Українці західньо-українських земель, громадяни Угнова, пов. Рава Руська:

1. Протестуємо перед цілим світом проти розбоїв нищення релігії і плянового виголоджування міліонів наших братів московськими окупантами на Великій Україні.

2. Звертаємо увагу цілого світа на московсько-большевицьку загрозу, котра змагає до знищення природньої запори, якою для Европи є українська нація.

3. Всіх Українців, де вони лише жиють, кличемо на протестаційний фронт проти московського наїзника, проти того обману і розбоїв.

4. Закликаємо всіх Українців, а в першій мірі на західньо-українських землях, до цілковитої ліквідації розкладової роботи московсько-большевицьких прислужників.

5. У великому горю і терпінню, злучені одною великою ідеєю боротьби за волю з нашими братами на Великій Україні, вірючи в остаточну і повну її пемогу, засилаємо їм сердечний братерський привіт.

6. Закликаємо всі громади Угнівщини перевести в найближчому часі у себе протестаційні наради і взяти громадно участь у повітовому протестаційному вічу, якого речинець буде оголошений у часописах.

За Президію наради:
о. Александер Трешневський, предсідник;
Волод. Петришин, секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

БАТЬКИ И ДІТИ.

Джан Петрик О'Браєн, мейор міста Ню Йорку, дістав від якогось свого імянника в столиці Ірляндії, Дублині, відлупок старого ірляндського замку, Бларні.

Діставши дарунок, мейор сказав: „Я зворушений цим. Маю надію, що вся моя будуча карієра буде відбивати славу рідного краю мого батька й матери".

Чи самий він це сказав, чи хтось йому підказав, досить, що мейор міста висловив гарні почування, і висказав їх гарно.

ЧИ ТО ВСЕ?

Алабамський суддя Фостер висловився про лінчування Муринів білою товпою. Фостер пригадує, що лінчування є рівне вбивству.

„Ніяке безсторонне й шануюче закони громадянство не дозволить собі на такий злочин", казав він. „Ніяка суверенна держава не дозволить на таке нарушення спокою й гідности і не пустить того безкарно".

Суддя Фостер промовляє до амбіції стейтів, щоби покласти кінець скандальним самосудам.

Та чи вистарчить словний осуд або й словне промовлювання до амбіції, та ще такої невломної, як стейтова гордість? Яке діло зробив суд стейту, щоби покласти кінець лінчам?

ЖИТТЄВІ ВИМОГИ ВЧИТЕЛЯ.

На так званій краєвій конференції для фінансування навчання, що недавно відбулася в Ню Йорку, ухвалено між іншим резолюції про заплату вчителям.

У резолюції говориться:

„Якщо вчитель має обняти провід у прямуваннях до осягнення національних ідеалів, то треба, щоби він станув на економічному рівні, який дає йому можливість дальше студіювати, подорожувати, почути добру музику, читати добрі книжки, ба навіть мати дім на власність".

Так говорять Американці. В деяких народів змагання вчителів, чи людей на подібних становищах, до вищого економічного рівня вважається ознакою самолюбства й непатріотизму; змагання почути добру музику за лінюхування; читання книжки за неробство, а подорожування за панські витребеньки людей, котрі не мають нічого пожиточного до роботи.

У котрого народу ученики зроблять кращі поступи? У котрого народу діти будуть не тільки знати більше, але й матимуть більше відваги, більше завзяття до боротьби?

ПРОПАДАЄ ПОЧЕСНА ПРОФЕСІЯ.

Відколи двацять стейтів заявилися за знесення прогибіції, зміняється становище бутлеґера. Досі прогибіція вважалась абсурдом, а бутлеґер був почесним, хоч незаконним бизнесменом. Як прогибіція буде нині-завтра скасована, то на бутлеґера пічнуть дивитися зовсім іншими очима. Багато бутлеґерів зміняють нині звання.

ВИНАЙШЛИ ПОРОХ?...

Д-р Альвин Джонсон, голова „Нової Школи для Суспільного Досвіду', котрий пробує орґанізувати для прогнаних Гітлером за жидівске походження й „марксизм" професорів „університет на вигнанню", говорить про цей плян як про щось небувалого, немовби це він перший упав на таку думку.

Тимчасом Українці вже давно мають у Чехословаччині такий „університет на вигнанню", а у Львові свого часу існував навіть український „підземний" університет, у якому вчили професори, прогнані й переслідувані польським урядом.

Ю. Бандурський.

КРОВАВИМИ СТЕЖКАМИ

(10)

— Да, да! — відповів киваючи головою.

— То бери зброю й амуніцію упавшого, стань у вікні і стріляй!

— Стріляй, Китаєць! — крикнув другий. — Там контрреволюційна сволоч. Плі, Китаєцв! Ми все тепер братя!

Лінцоянови пригадався похід збунтованого китайського війська, до котрого й він пристав був, утікаючи з рідного села. Підійшов до вікна і стріляв. Це тревало тільки хвилю. Юнкри вдерлися до готелю, його оборонці втікли. І Лінцоян втікав, кинувши карабін. На вулиці йому потемніло в очах і він впав без тями.

Вже була зима, коли Лінцояна випустили зі шпиталю. Його гроші, які мав сховані за пазухою, пропали безслідно. І його шапка пропала. Його щастя, що милосердні злодії бодай прострілену курту полишили йому. Хоч Росію опанував міжнародній пролетаріят, Китаєць не міг мріяти про якісь зарібки. В шпитали говорили йому про міжнародній баталіон. Просто зі шпиталю пішов до команди того баталіону і вписався до нього.

Міжнародній баталіон був зложений головно з полонених австрійських і німецьких вояків, доповнений Китайцями, Туркменами й іншими. Лінцоян дістав білля, мундур, чоботи, зброю, ліжко, обильний харч і тютюн. Добре йому було, тож новим панам Росії вірно служив. На добавок він, „нехрист" і „китайська морда", помітуваний, погорджуваний, битий і опльовуваний, тепер „давав школу" автохтонам Росії, її недавним панам.

Україна була в руках Німців. Вони до большевицької Москви не пускали хліба. Проти Німців вислано на Україну війська з Москви, між ними також всі міжнародні формації. Коли Німці з України вже відійшли, Китайців покликано назад до Москви і утворено з них окремий китайський баталіон. Під їх опіку віддано Кремль, де усадовилися центральні большевицькі установи. Коли селяни перестали запровіянтовувати місто, комісарі, що їздили на села реквірувати, брали з собою конвой з Китайців. Китайців уживано до карних експедицій і Китайцям передавано виконування смертних присудів, або й розстрілювання людей без присуду.

Лінцоян вже був командантом сотні. Ту сотню дали армії, котра пішла на фронт український. Цей фронт був дуже слабий, мало відпорний. Були там дві армії, що кооперували, але держалися від себе окремо. То були вже не так армії, як останки з них, недобитки. Обдерті купи, по пару гарматок. Сотні мали по трицять людей і менше. Не тяжко було бити їх, а всеж не легко було дати собі з ними раду. Десь не десь кружляли ще несогірше виеквіпувані і добре узброєні останки царської армії. Большевицькі війська дістали приказ очистити Україну з усіх тих контрреволюційних збройних формацій.

Хоч з недобитками, боротьба була завзята, тяжка. Спосіб воювання по обох сторонах був звірський. Громили і рабували і ті, і ці. Здавалося, що трупи вічно мусять лежати на вулицях, ніколи не спрятані.

Лінцоян був якийсь час у Києві, потому його відділ кинули далі на захід, бо там приказали взяти якесь місто, хоч воно нікому не було потрібне. Взяли його кількома ґранатами. Увійшовши до міста, розстріляно кількадесять полонених, щоби їх не треба було годувати і щоби з ними не тягатися. Такий то звичай воєнний зробився в тій відумерщині царату.

Китайці дістали на кватиру великий, чистий, білий будинок, в котрім було багато кімнат, в тих кімнатах багато лавок. Школа. Було там вигідно і тепло. Китайці відпочивали.

Деколи треба було розстрілювати. Виновників чрезвичайка передавала Китайцям. При розстрілюванню вже не роблено багато церемоній. Китайці розстрілювали засуджених в шкільнім городі. Вперед казали їм викопати гроби, потому привязували до плота. Делікvenти боялися. Китайці успокоювали їх, гладячи по лици. Обіцювали, що скоро скінчать. Потому відступали пару кроків і: „трах!" Вже було по всьому. Тільки шкода, що розстріляні не могли самі закопатися. Гребали китайським звичаєм. Або там, де хто впав, або цілком ні. Щож городови шкодить, що там лежить убитий? Ні троха!

Нараз Лінцоян розхорувався. Отворилися йому рани. Дістав таку горячку, що якийсь час лежав без тями. Коли очуняв, побачив, що в шкільній сали він сам один. По його товаришах ні слід не лишився. Щезла їх зброя, їх мішки. Будинок трясся від гуку гарматніх стрілів. В однім вікні зле вставлена шиба голосно бреніла.

Лінцоян зрозумів, що сталося. Місто евакуовано. Його, недужого, полишено на поталу судьби. За своїх ранених і недужих Китайці не дбали.

Підвівся і сів на ліжку. Його торбина висіла на своїм місці, зброя й амуніція щезли. Очевидно, товариші забрали, гадаючи, що йому це вже непотрібне. Витягнув з торбини кусник хліба, зїв, закурив папіроску і ляг назад. Всну́в твердим сном.

Пробудив його біль. То якийсь салдат копнув сплячого в бік. Протягнувся, позіхнув, протер очи і сів. Над ним стояли пару жовнірів з чорними оселедцями, звисаючими з шапок. Кленучи, найпоганішими словами, приказували йому скинути штани і блюзу. Його чоботи вже були в руках одного чорношличника. Бачучи, що вони добираються до його торбини, сказав:

— Я знаю, що мене жде. Яж салдат. Дайте мені бодай одну папіроску з тої моєї торби.

— Ось тобі папіроска, ось тобі, салдат! — гукнув один салдат і стягнув Китайця нагайкою по лици. У воздусі засвистали інші нагаї.

По хвили Лінцоян знайшовся в поли тут за школою, котра стояла на краю міста. Почув на руці щось тепле. То була його власна кров, що витікала з його тіла, порізаного нагаями.

— Чого стоїш? — крикнули до нього. — Хочеш лежати, як собака, не похований?

Підоймив кинену йому під ноги лопату. Аж тепер побачив, що не сам один виведений на смерть. Коло нього якийсь Жид плакав голосно. Обіймав ноги козаків, цілував чоботи, благав милостині. Далі стояв большевицький салдат в подертім кабаті. Цей плакав ревно, та тихо. Лиш час до часу повторяв, що він не винен, що його затягли.

Лінцоян мовчки копав собі гріб, докладно, старанно. Його гріб вже давно був готовий, коли два його товариші, все ще плачучи, порпали в землі. Бачучи це, Лінцоян хотів бідакам помогти, та козаки не позволили.

— Кождий нехай сам за себе дбає!

Жид, увесь час вейкаючи, випорпав яму, в котру хіба з великою натугою впхали би його. Він все ще не годен був увірити, що то не жарт. Москаль зробив, що міг. Викопав яму бодай таку, що його тіла не випорпають собаки.

Надійшла остання хвиля. Заклав руки на спину і опустився на коліна коло своєї рівної, глибокої, простокутної ями. Хвилю поправлявся, посуваючись направо, то наліво; то троха вперед і знов узад. Мабуть хотів знайти таку позицію, щоби якнайліпше впасти на лице. Козаки стояли за ним. Він обернувся до них і усміхнений, дав їм знак головою. Гукнули два стріли і Лінцоян зсунувся на дно ями.

Жид страшенно ревів і не хотів упасти на коліна перед ямою. Один козак насилу всунув люфу карабіну в його уста, вибиваючи йому зуби. Стрілив і розніс цілу голову. Москаль помер, плачучи ревно і тихо.

Козаки стали засипувати ями.

— Китайця поховати по китайськи! — крикнув один козак.

— Як це робиться? — спитав другий.

— Чи воно так, не скажу, та я чув таке, — відповів перший.

Вхопив одну ногу Китайця, витягнув догори і, держачи її так, сказав товаришеви:

— Тепер засип яму!

Коли яма вже була засипана, з могили, неначе вбитий паль, сторчала нога розстріляного Лінцояна. Чорношличники відійшли, регочучись.

Кінець.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДІ В ДЖЕРЗИ СИТІ.

Вакації кінчаться. Всі, що любувались літньою красою, мусять вернутися до свого заняття, — старші до своєї праці, а діти до школи. Товариства також почнуть нове життя й рух.

Дотепер ми були задоволені, що є дах над головою й кусок хліба на столі. Та прийшов час, коли ми дочекались дітей і навіть вишколили їх: одних менше, а других більше. Та й діти доросли й почали вже про себе дбати.

Здається, що українська еміграція сповнила свій обовязок родинний і повинна бути задоволена.

А тут щось інакше сталось. Того задоволення нема, якогоб ми собі бажали та діти наші. Причин до цього є багато й вичисляти їх зайво. „Нема чого плакати за розлитим молоком", каже американська пословиця.

Наші старі помилки не вернуться, а лише треба думати, як краще зробитиб тепер і минуле зло направити.

Отже тепер, коли український нарід змагає до збудування своєї держави, то не сидіти нам з заложеними руками та чекати на визволення, а треба братися до праці, коли дійсно хоче помогти своїм братам.

В першу чергу треба організувати нашу молодь, щоби вона росла й виховувалася в українськім дусі та щоби ширила поміж чужинцями вістки про наші кривди, які нам діються на наших українських землях, і виявляла те, до чого прямує український нарід.

Ми навчились багато в минувшині. Маємо більше досвіду, як молодь виховувати.

Я думаю, що коли ми хочемо тримати наші діти при українстві, ми повинні організувати молодечі січові гуртки, навчаючи в них діти в українській мові робити гімнастичні вправи, вчити українських танків, а найважніше: дати їм крім науки української мови ще знання української історії й географії. Інші річи вони дістануть в американській школі. Як ми призвичаїмо діти до того всього змалку, тоді вони, знаючи хто вони є, радо будуть з нами держатися й будуть горді з того, що вміють мову українську й англійську.

Щоби переконатися, чи такий спосіб принесе який успіх, то треба спробувати, а тому, почавши від 1-го вересня, II-га сотня Чорноморських Січей у Джерзи Сити буде організувати всі українські діти й завяже молоду Січ на згаданих основах. Тому я відзиваюся до нашого громадянства в Джерзи Сити, щоб ті, що мають діти від 10-го до 15-го року життя, записували їх до цієї молодечої організації.

Зголошуватись треба в Українськім Народнім Домі, 181-183 Фліт стріт, від 1-го до 10-го вересня кожного вечера, від години 7 до 9. Там буде урядник від Чорноморської Січи, який буде записувати.

Отже прошу: впишіть свої діти, щоби наша Січ стала сильна, а Джерзи Сити стало взірцем для інших громад.

Микола Петришин, сотник.

ДВАНАЦЯТЬ ЗАМЕРЗЛИХ ХЛОПЦІВ І ЖІНКА З ДИТИНОЮ ПРИ ГРУДИ.

Праський щоденник „Право Ліду" помістив у кількох числах спогади та досвіди металевого робітника Методія Кунце, який тому вісім літ виїхав до СРСР, щоби працювати в тамошньому промислі. Вернувся розчарований, як тисячі інших робітників.

—о—

„В половині червня, каже згаданий Кунце, вернувся я з СРСР. Працював там вісім літ чесно. Присвятив я большевицькому промислові всі мої досвіди, які я здобув у чеських і німецьких промислових підприємствах. Я виїхав до СРСР як переконаний комуніст і радо там ішов. Я хотів після трудів світової війни знайти в СРСР пристановище та спокій і працю. Одначе в большевицькій дійсности розплився мій ідеал наче мряка й після 8-літнього побуту в СРСР я вернувся зовсім розчарований, душевно зломаний та фізично ослаблений безконечними терпіннями. Признаюся, що я був твердий комуніст, тому стільки часу треба було, щоби я пробудився з моїх ілюзій.

„Зараз після приїзду до СРСР стрінувся я з типічним російським бюрократизмом, що наче примара завис над усім. Щойно як я вернувся з СРСР і переступив границю, видістався я з того бюрократизму".

Далі описує Кунце вибори до ріжних большевицьких установ, що в дійсности не є ніякими виборами, лише пародією виборів. Критика допущена лише поверховна. Не вільно займатися в критиці буденними справами, нуждою, голодом або положенням робітництва. Хто поважиться це зробити, того ГПУ нічю стягне з ліжка й по ньому не останеться ні сліду.

Цікаво описує Кунце життя безпритульних дітей у Києві.

„Гостям, що приїздять до СРСР, гордо показують зразкові дітючі захоронки для кількасот дітей. Чваняться шпиталями, одначе дійсність, яка є поза тими річами, дбайливо скривають.

„Хто не знав би безпритульних. Тих соток тисяч нещасників без хати, що шляються нічно вулицями; тих соток тисяч, яких іще теперішній голод розмножив; дітей з ніколи немитим, вихудлим тілом, зодягнених у страшно брудних, подертих одягах. Без цілі блукають вулицями міст, жиють з крадежі, дрібної грабежі та жебранини.

„Большевицька влада для охорони тих безпритульних вчинила досі дуже мало. Тих кілька притулків, які з гордощами показували, не значать нічого для хмари цих нещасних дітей. Коли побачите тих дрібних „викидьків людства", не забудете того ніколи. Тягнуть вулицями і в найлютіші морози, часто босі, скриваються по каналах, пивницях, до розвалених будинків.

„Скільки з них помре з голоду, скільки з них замерзне на вулиці!

„Я бачив останньої зими в Києві на жидівському базарі плоский вантажний віз, прикритий плахтою. Люди, думаючи, що то привезли зарізану худобу, бо мяса вже на базарі довго не було, відкрили з цікавости плахту. Та як розчарувалися! **Під плахтою знайшли дванадцять скорчених і замерзлих трупів тих нещасних дітей, а між ними молоду маму з дитиною при груди.**

„Та така грізна подія не була видно в Києві нічим надзвичайним і часописи із зрозумілих причин не згадували про неї.

„Один старий міліціонер говорив мені, що в кожній дільниці міста вивозять трупів майже що дня такі вози на цвинтар, де їх викидають до отворених ям.

„Таких жертв зими, кажуть, є в Києві денно кількасот.

Скількиж є ще тих, що вмирають з голоду та наслідком недуг, спричинених голодом? А скільки їх убили при грабіжах!

„Цієї весни відносини ще погіршилися. Зїли останки, що ще були, й люди стали перед нічим.

„Люди падали з виснаження на вулиці.

„Траплялося, що їх трупи лежали в осередку міста й кілька годин, а в бічних вулицях і кілька днів.

„Дався тут страшно в знаки й тиф. Шпиталі були переповнені, не було де поміститати вмираючих, не було зовсім ліків. На ратунок горожанства дала большевицька влада для деяких округ хліб з військових запасів. Хліб продавали щоправда без карток, а вже два фунти його коштували 50 чеських корон (коло два доляри).

„Та на село не дістався і цей хліб. Біля крамниць тиснулися непроглядні черги, відгравалися там сцени неймовірно дикі. То був розпучливий, звірський бій.

„До шпиталів дістаються — та далеко не всі, що потребують цього, — лише упривілеєні, себто державні службовці, які потерпіли тяжко й потребують лікарської помочі. Горе іншим! Сільський нарід умирав на коридорах і сходах шпиталів".

НІМЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛІСТИЧНИЙ ІНСТИТУТ У БЕРЛІНІ.

(ВУНІ) Одним із замітніших вищих наукових заведень у Берліні є Журналістичний Інститут, заснований перед кількома роками заходами теперішнього свого директора, проф. д-ра Еміля Довіфата, при матеріяльній піддержці міністерства просвіти й пропаганди та державної організації німецької преси й організації німецьких видавництв. Інститут розвинувся не як навчальне заведення професійного характеру, а як заведення наукового досліде. Предметом наукового досліду Інституту є часопис у всіх фазах свого повстання та у всіх проявах впливу на читаючу публику. Але, не вважаючи на чисто теоретичний характер праць Інституту, з участи в цих працях може багато скористати й журналіст, чи видавець-практик, або й молодий адепт журналістики.

Інститут ділиться на пять відділів:

1. Топографія й статистика;
2. Загальна наука про німецьку пресу;
3. Соціольогія преси;
4. Закордонна преса;
5. Пресове право.

Предметом дослідів Інституту є не лише публіцистичний бік преси, але й господарський та технічний.

Студії в Інституті можуть бути тільки паралельні до студій на університеті, якщо студіюючий має намір осягнути науковий диплом з журналістики. Себто, що студіюючий мусить бути вписаний на берлінському університеті і слухати там викладів, а в Інституті відробляти семінарійні вправи. Тимто й вимоги Інституту, щодо наукової підготовки студента ті самі, що й вимоги університету, себто матура, при чому є признавана й закордонна матура, що відповідає науковим вимогам німецьким.

Та хоч Інститут не має за завдання вишколювати професіоналістів, фреквенція студентів є дуже значна, в тому що року 5 до 8% чужинців, навіть Азійців. Українців не було між студентами Інституту аж до цього року; початок зробили стипендисти Українського Наукового Інституту в Берліні, журналісти д-р Гладилович та І. Вітвицький, і студент Ґабрусевич, які в літньому семестрі 1933 р. почали свої студії в Журналістичному Інституті.

ЯПОНСЬКІ ГЕРОЙСТВА.

Підчас останніх боїв біля Шангаю трапилося багато просто безумних геройств з боку японських вояків. Водночас можна переконатися, що старий дух „гаракірі" жиє ще між японським народом. Японський щоденник „Озака Маінікі" подає дуже цікаві два приклади з геройств Японців.

Один старшина 4-го пітинського полку приїхав з Манджурії на відпустку. Вдома застав він свою дружину, яка з повною свідомістю і спокоєм заподіяла собі смерть. Вона вбралася в найкраще одіння, написала листи, а опісля коротким, гострим ножем перерізала собі горло. Лист, адресований до мужа, був такого змісту: „Мені бракує слів, щоби описати тобі, з якою розкішю я вмираю. Радію, що армія, при якій ти служиш, побідила ворогів. Не хочу, як дружина, бути для тебе тягаром, бо це могло би стануть на перешкоді при виконуванні твоїх старшинських обовязків. Нехай кров моя, хоч я тільки слабонька жінка, причиниться теж до перемоги ворогів моєї Батьківщини".

В одному місці біля Кис-гау японська артилерія натрапила при переїзді на запори з кільчастого дроту. Артилерія мусіла негайно переїхати, щоби прийти з поміччю найбільш загроженому відтинкови. Кожна хвилина спізнення могла дуже прикро відбитися на цілому згаданому відтинку, який ворог обстрілював барабанним вогнем. На це, щоби перетяти дроти, треба було найменше 15 хвилин часу. І тут саме зявилися три герої-сапери. Кожний з них взяв ручну бомбу великої розривної сили і кинувся з нею на густі дротяні запори. В одній хвилині зробилися три пролови й артилерія переїхала, куди слід. Згаданих вояків порозривало на шматки. Недавно появилися у всій японській пресі їхні знимки і їх трох героїв прозвали „нікуган", що дословно по українськи значить — „мясна бомба".

Пер Ль'Ерміт.

МАЮ ЩЕ 1,200 ПЛЯШОК

Отче пароху... Вас кличуть до чоловіка, що вмирає...

— То йдемо!

Заки я зодягнувся та заки мені принесли торбину, в якій було все потрібне до Найсвятіших Тайн, я спитався про адресу й інші подробиці.

Якась стара наймичка післала по мене... Її господар, колишній торговець вина, гуртівник, умирає, пораженний апоплексією. Він мене, здається, добре знає, тай то віддава...

Та я його не пригадую собі... Його назвище мені невідоме. Може пізнаю його, як побачу... Таке мені нераз траплялося в душпастирській службі.

*

Вкінці я станув перед хатою. Задзвонив. Як наймичка побачила мене, зараз заломила руки.

— Ах, слава Богу, отець парох прийшли в пору!... Я так боялася... Вже пятьдесять літ не сповідався бідний чоловік... То можете подумати, як йому потрібна сповідь.

Тому, що я нічого не відповів, наймичка сказала виразніше:

— Гадаю, що він не сповідався від вінчання...

— Ви мені згадували, що він колись знав мене.

— Як ні! Він вас бачив ще дитиною. Він сам згадував мені це.

— Де його кімната?...

— Он... там! Можете піти за мною.

І коридором пішов я у його спальню. Наймичка йшла трохи попереду та сказала:

— Панотець прийшов, хоче бачитися з вами. Він вертався саме туди додому та йому сказали, що ви хорі... Дуже добрий наш панотець. Зараз прийшов навідатися до вас...

*

Ось я вже в спальні недужого. Кімната в непорядку... У ліжку присадкуватий чоловік, червоний, сиве волосся, розкуйовджений. І справді, пригадую собі, що я колись бачив його, ще як я був семинаристом.

Лежить майже сидячки, підпертий подушками. Піт виступив на ньому.

Як побачив мене, його скривлені уста уложилися до усмішки, на-пів веселої на-пів ласкавої та виблекнув слово за словом:

— Ах, диви... маленький Лютіль! Зі своїми причандалами!

Я справді мав у руці торбину з Найсвятішими Тайнами, одначе зовні годі було пізнати, що є в торбі.

Я дав знак наймичці, щоби нас оставила самих. Потім я почав мою службу, як знав найліпше.

— Лікар робить для вас, що може, одначе людське знання обмежене! Перший з усіх лікарів, то добрий Бог! Тому треба найскорше порозумітися з Ним.

Недужий слухав і дав знак, що годиться.

*

Коли я скінчив, недужий притиснув електричний дзвінок. Увишла наймичка:

Ганю!...

— Я тут! Може що треба?

— Зійдіть у пивницю.

— У пивницю?

— Так... у пивницю.

— Добре.

— Ви знаєте, де є окремий сховок?

— У червоних цеглах.

— Так. Відтам візьмете одну стару пляшку... зовсім запорошену... І принесіть її тут... Я хотів би цокнутися склянкою з панотцем.

— Та пан знають дуже добре, що сказав лікар... Він вам вино зовсім заборонив.

— Маєте зараз зробити, що я вам казав.

*

За кілька хвилин вернулася наймичка з пляшкою, запорошеною, вкритою павутинням.

Я подумав, що ця наймичка мусить віддавна бути тут на службі.

— То дуже добра пляшка... Я вибрала... для панотця...

— То дайте дві склянки.

— Даруйте, пане, та я принесу лиш одну. Виж знаєте, що лікар заборонив вам вино...

— Та я хочу цокнутися з панотцем!

Тоді вмішався і я. Наш хорий може дуже добре цокнутися і склянкою лічничого чаю... Ось тут і є цей чай на нічній шафці. Я взяв чай і дав йому в руку.

Та торговельник вином не годився на таке:

— Цокнутися лікарством! Та тоді це не звалося би цокнути! Коли ще тут біля нас таке гарне вино!

— Та ви зважте, що ви хорі, а хорий мусить бути слухняний.

— Ну, то будьмо послушні, коли мусимо... — промимрив.

Із зітханням резигнації він простягнув склянку чаю та цокнувся.

— На ваше здоровля, панотче!

— А ще більше на ваше!

Він слідкував мене очима, щоб бачити, чи справді ціле його дорогоцінне вино, чи лише так вдаю.

Мені вже було спішно вертатися додому. Він дав мені знак, щоби я підійшов ближче до нього. Взяв мою склянку, довго став приглядатися зі залюбленими очима. Потім я побачив дві великі сльози, що скотилися йому на лиця.

— Що з вами? — спитався я, нахилившись до нього. — Може вас тепер більше болить?

Тоді він обняв мене та промовив жалісливо:

— Що зі мною?... Ах, мені грізно подумати, що маю ще в пивниці тисячу двіста пляшок такого вина... та що помру, заки ще випю всі!

*

То були майже останні його слова... може останній його біль... Хто знає! Біль мистця свого роду!...

Йосиф Мільбергер.

ДОБРИЙ НАЙМИТ.

Григір Кукучин був молодий селянин, мав своє господарство в одному селі південної Словаччини. Григір Кукучин робив усе, щоби лише його молода жінка була щаслива. Гарненька біла хата, гарні воли й худоба, жовті поля, все не було тут, щоби молода господиня була щаслива. День-у-день роздумував він над тим, що йому зробити би, щоби його жінка була щаслива й іще щасливіша.

Ще заки їм народилася дитина, вибухла війна. Григір Кукучин мусів іти. Він попався в російський полон, а вернувся додому аж по восьмох літах, як уже заключили мир.

Був вечір, як він доходив до села. Як побачив, що збіже жовтіє, достигає, подумав собі: „Приходжу саме в пору, на жнива". Заки переступив поріг своєї хати, подумав собі: „Давніше я все над тим думав, як би то вдоволити жінку. Тепер це напевно буде її найбільшим щастям, що я таки вернувся до дому".

Ввійшов у хату. Вони сиділи при столі, їли з мисок: наймити й наймички, хлопці й дівчата, а на першому місці його, Кукучина, жінка з іншим чоловіком. Тепер зрозумів Кукучин, що він уже не господар. Тому пристанув на порозі. Жінка встала, поздоровила його та спитала: „Що хочете?" Так як чужого спитала його. Кукучин не знав, що відповісти. Попросив милостині.

То була добра господиня. Сказала йому сідати між челядь. Сказала, що спатиме в коморі, не в стайні.

Кукучин не вснув усю ніч. Раненько він, колишній господар тієї хати, пішов до господині, колись своєї жінки, та сказав: „Господине, може потрібно вам наймита? Я буду добрий і пильний". Тому, що саме почалися жнива, вони його приняли. Були з нього вдоволені. В першому тижні звезли пшеницю, в другому жито, в третьому овес. Григір Кукучин мусів дивитися, як його жінка працювала з іншим, з іншим ішла до церкви, з іншим ішла спати. Так як тоді, як був вернувся додому, не міг уже завернути з подвіря, так і тепер не всилі був дивитися довше на це. Постановив, що як у суботу вечером стануть дзвонити церковні дзвони, підійде до неї та скаже їй, хто він такий. Чекав, а як дзвони стали дзвонити, він стояв у дверях стайні. За хвилину надійшла й господиня і й господар за нею, за ними челядь вийшла зі стодоли, бо в суботу вечером, після того, як уже передзвонили, не вільно працювати. Григір Кукучин чекав і в душі говорив собі те, що був уложив собі. Та коли господиня станула ближче господаря, переконався, що вона була щаслива. Тепер прийшло йому на думку, що він усе життя роздумував над тим, якби то вщасливити свою жінку. І вже не зробив того, що був постановив. Пішов до стайні, зняв батіг зі стіни, відіпняв ремінь і пішов до стодоли. Тут перевязав ремінь на бельку та повісився.

Як челядь побачила висільника та дали знати господині, вона сказала: „Що то йому могло прийти до голови, що він повісився на батозі? Шкода його. То був такий добрий наймит".

— Так, він був добрий наймит, — говорила челядь до господаря, та жаліла небіжчика.

— Добридень, пане докторе, ви мене не пізнаєте?

— Даруйте, одначе я вас не пригадую собі.

— Як то? Тому три тижні ви мені оперували сліпу кишку.

— А, то це ви були? Даруйте, одначе ззовні я не міг вас пізнати.

КИТАЙСЬКІ ЧАСОПИСИ.

Великий азійський нарід Китайці сьогодні не відграють віякої надзвичайної ролі в історії народів, хоч завдяки своїй скількости (понад 470 міліонів душ) повинні би відґравати. Виною цьому слаба орґанізація, а також політика „замкнених дверей", якої Китайці доволі довго держались у відношенні до решти культурного світа. В цьому замкненому китайському колі розвивалась окрема культура, зовсім оригінальна. Так нпр. Китайці вже давно знали стрільний порох, компас, порцеляну й інше, з чого наймолодше: газети. Точна дата винаходу газет у Китаю не відома. Всеж це певне, що тоді повстали й перші китайські часописи, відомі під назвою „Цінь-Пао", що в перекладі значило би: „Найновіше із столиці". То був урядовий часопис, що подавав вістки про все тодішнє життя на китайському цісарському дворі. Той часопис згадується вже в літописах із часів китайського цісаря Цу-Цуня, що жив менше-більше в часах пророка Ісаї. В тих найдавніших часах китайська журналістика гарно розвивалася, а пізніше підупала на кільга століть. Нової свіжої сили набрала знову китайська журналістика в 19-му столітті, коли Китайціввійшли у взаємини з західними культурними народами. І так у 1833-му році Карло Ґуцляф, голяндський торговельник у китайському місті Кантоні, видавав перший китайський місячник, зовсім схожий на европейські часописи. За його прикладом пішли інші торговельні палати у Гон-Конгу, Макао та в інших европейських кольоніях на шляху від Кантону до Шанггаю. Справжнього розмаху набрала китайська преса підчас війни з Японією 1893-го року. Виходило тих часописів усе ще небагато, одначе можна сказати, що то були чисто китайські часописи щодо мови, а також щодо редакцій та накладників. Военні газети з 1895-го року мусіли писати виключно про побіди, а не, як писали европейські газети, про щасливий ратунок від неприятеля. Японських вояків післали було до Китаю всього 100,000, а китайські часописи писали, що Китайці взяли в полон 12 міліонів Японців. Китайські часописи приносили неправдиві вістки нпр. про державних службовців, коли вони припадково були ворожо проти них настроєні. В такому випадку редактори не журилися нітрохи джерелом такої вістки. В 1898-му році цісарським розпорядком заборонили всі газети, аж щойно в 1911 році скасували цей розпорядок. Тепер скількість китайських газет збільшилася, хоч не поліпшилася.

Китайські часописи мають звичайно чотири сторінки, а більші по шість або вісім сторінок.

Китайське письмо не складається з букв, лише кожде слово має окремий знак, із яких кожний означає поодиноке поняття. Тому китайські газетярі нпр. народнього часопису „Пай Гуа" вживають усього 3,000 таких знаків, а газети для культурніших читачів уживають 10,000 до 12,000 знаків. Такий є нпр. часопис „Вен-Лін".

Мусій Гак.

ТРИ ВІДМІНИ ПИЯНСТВА.

Коли старенький Ной прабатько
Садив на полі виноград,
То підійшов до нього дідько,
Все скорий до лихих порад.
Прийми мене до спілки, Ною,
А я поможу неодно:
Підгорну, виполю, підлию
І буде швидко в нас вино.
Пристав на спілку Ной старенький,
Не сподіваючись біди,
А дідько пильно взявсь до праці:
Копає, носить і садить.
Нарешті барана зарізав
І кровю виноград підлив,
Потім взяв вовка і безрогу
І з ними те саме зробив.
Потрійною підлитий кровю
Розрісся буйно виноград
І вже шумить напій перлистий.
Прабатько смокче, — дідько рад.
Він знає, в чім його потіха:
Потрійна кров зіставить слід,
І три відміни на пиянство
Дістане в подарунку світ.
Бо хто напється тільки трохи,
Той барана дістане толк;
А хто долиє ще пів кварти,
То той кусатиме, як вовк.
А хто запється до безтями,
Чи серед ночі, чи за дня,
То той прийме відміну третю:
З людини зробиться свиня.

(З протиалькогольної читанки „Одна чарка").

БІЛЬШЕ ЯК СТО КІЛЬОМЕТРІВ ПІШКИ ДО СУДУ.

„Сльовенски Виход" повідомляє з Гуменного, що дві селянки-Русинки з Руської Бистрої, що лежить у горах у снінській окрузі на чехословацько-польській границі, а віддалена від Гуменного 62 км., покликано в якійсь справі до окружного суду в Гуменнім. Жінки не мали грошей на дорогу, тому пішли до суду та зі суду додому пішки.

Чоловік вернувся додому пізно нічю й каже:

— Я досі сидів в уряді, мав дуже багато роботи.

— То ти мусиш бути з асбесту, — запримітила жінка.

— Що ти під тим думаєш?

— Нічого надзвичайного. Поліція тому дві години повідомила, що твій уряд у вогні.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ МІСТА ФИЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВ. АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ГОРОЖАН, ЖІНОЧОГО ТОВ. ГОРОЖАНОК, УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ І ЛЮБИТЕЛІВ МУЗИКИ

відбудеться

СВЯТОЧНИЙ ПРАЩАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ

В СЕРЕДУ, 23. СЕРПНЯ 1933

(WEDNESDAY, AUGUST 23, 1933)

з нагоди виїзду нашого славного скрипака і учителя музики, п. ФИЛИПА ДУБАСА, на продовження музичних студій до европейських консерваторій

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ,
849 NORTH FRANKLIN STREET,
PHILADELPHIA, PA.

Початок в годині 8-мій ввечір.

Вступ вільний.

Запрошується всіх Українців міста Филаделфії і околиці уприємнити відізд нашого знаного громадянина своєю присутністю і провести вечір в святочний музичній насолоді.

191,3 Комітет Свята.

ПОЗІР! УКРАЇНСЬКІ ҐРОСЕРНИКИ НЮ ЙОРКУ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ҐРОСЕРНИКІВ НЮ ЙОРКУ ВІДБУДЕТЬСЯ

У ВІВТОРОК, ДНЯ 22. СЕРПНЯ, В ГОДИНІ 8. ВВЕЧІР

В ДОМІ ПІД Ч. 315 ІСТ 10. ВУЛИЦЯ В НЮ ЙОРКУ

МАСОВИЙ МІТІНҐ

ДЛЯ ВАЖНИХ БІЖУЧИХ СПРАВ НАШОЇ ГАЛУЗИ.

Передовсім міський бесідник з Н.Р.А. вияснить значіння Н.Р.А., з якою мусить бути обзнакомлений кождий бизнесмен. Там буде вияснено, як мається нині провадити бизнес згідно з вимогами відбудови краю. Там буде обговорений „кодекс" для нашого бизнесу. Там буде теж говорено про час замикання бизнесу в будні дні й свята. 193

Ніякий бизнесмен не може легковажити собі цих важних справ. Всі українські ґросерники зявляться на цих зборах ґреміяльно, як один!

Комітет Орґанізації Українських Ґросерників.

НЕБУВАЛА ОФЕРТА!

КНИЖКИ ЗА ДВА ДОЛЯРИ ДАРОМ

ХТО ПРИШЛЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ $7 НА ЩОДЕННИК

СВОБОДУ

той дістане українських книжок з книгарні „Свободи"

на суму ДВОХ ДОЛЯРІВ

після власного вибору з катальоґу книгарні „Свободи".

Це дає нагоду тим нашим людям, котрі хочуть мати що читати, котрі хочуть учитися, котрі хочуть мати в своїй хаті книжки для науки й розривки, як це є в загальнім звичаю в культурних людей і народів, — збогатити свою бібліотеку гарними книжками.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНИМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народнє Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:
"VOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОВІТРЯ, ЩО ВБИВАЄ ЛЮДЕЙ ВЕЛИКИХ МІСТ.

Це не трійливі ґази, що вбивають чоловіка; це повітря великих міст, яке погубно впливає на людський орґанізм. Професор лікарського факультету ліонського університету, д-р Ш. Ґарен після довголітніх дослідів великоміського повітря дійшов до невеселих висліді. Ствердив, що мряка та саджа, які уносяться над Парижем, складаються з невидних молекулів мінерального походження, які відприскують від хідників, із мурів домів або дістаються до повітря з неорґанічного попелу. Ті молекули гострі наче голки, а розміром не більші від бактерій. Крім того є у великоміському повітрі мікроби, плісень, вуглевий порох, спорошкований асфальт і т. д. За обрахунками Ґарена осідають річно на дахах париських домів понад 300,000 фунтів того пороху.

Та той порох дістається також при диханню до людського орґанізму і впливає тут дуже шкідливо. Мінеральні молекули автоматично ослаблюють діяльність віддихових орґанів, зменшують їх відпорність, так, що легені є попросту врожайним ґрунтом для чахотки (туберкульози).

Таксамо шкідлива є вуглева саджа, яка має в собі вуглеву кислоту та помало нищить тканки. Каплі мряки, що творяться над великим містом, головно осінню та весною, мають у собі зародки пошесних недуг (хрипки, ґрипи, ангіни, бронхіту і т. д.). Одначе великоміська мряка не допускає теж позафіялкових проміннів, які так добродійно впливають на скріплення людського орґанізму. Проф. Ґарен каже, що рахітіс (кривуха) париських дітей це безпосередній наслідок сірої заслони, яка вічно простирається над Парижем.

Проф. Ґарен взиває управи великих міст, щоби дбали про чистоту повітря. Першу охорону здоровля великоміських людей бачить передовсім в уладженні коминів для спалювання диму та саджі. Без того засобу годі говорити про охорону здоровля Парижан. Проф. Ґарен досліджував лише паризьке повітря. А не краще є в усіх великих містах.

НОВИЙ РІД ЯЧМЕНЮ.

В берлінському інституті цісаря Вільгельма для досліджування та плекання нових родів збіж, який має понад 4,000 морґів поля з багатьома огородами й інспектами, виплекали новий рід ячменю, який засіється, а родить почерзі 5 до 6 літ.

ПРО БІДНОГО ЧОЛОВІКА, ЩО ГОСТИВ УСЕ СЕЛО.

(Народнє оповідання із Закарпаття).

Був один чоловік дуже бідний. Люди в селі дуже гостились а він, бідний, ніде не йшов гостити ся. Тай каже своїй жінці: „Жінко, всі люди гостяться, а ми ні". Мав одну корову тай каже: „Заріжмо її та будемо гостити ся". Покликали ціле село тай корову зїли. Потім узяв цю шкіру з корови та поніс до міста. Пес брехав, а він питається: Купиш? А пес брехнув: Гав! А він каже: „Коли даш мені, на другий ярмарок?" Тай прийшов домів назад. А жінка питається: „Де гроші? Та там продав я одному, та казав мені, що дасть гроші на другий ярмарок". Та пішов на другий ярмарок. А той пес там знову був. „Дай мені гроші!" сказав йому, А той пес на нього: Гав! що грошей нема! А він узяв палицю — бе пса! Та як пес драпався по мурі то камінь відвалився і гроші висипалися. Той господар повідає: „А бачиш, то ти тут гроші сховав, а не хотів мені дати!" Теперка позбирав собі тоті гроші тай пішов домів. І каже жінці: „Тут гроші за шкіру твоєї корови!" Пішов до коршми тай повідає: „Ви дурні, ви продаєте в місті, а я продав одному псови тай маю грошей досить!" То тоті господарі, як це почули, порізали кождий корови тай собі понесли шкіру до міста, тай де пса бачив, там кинув шкіру. Тай прийшли на другий ярмарок назад, одначе не найшли нічого. Прийшли домів і кажуть: „Що з ним будемо робити, коли він нас так худобі позбавив?" Тай спіймали того бідного, впхали в міх і завязали та положили біля моста, щоби потім кинути в воду. А самі пішли пити. Та як напилися, один каже: „Ходімо подивитися, що робить?" А він позирає та все повідає: „Не буду вам за короля, бо письма не знаю!" Якийсь пан надїхав і каже йому: „Не кричи, я буду за короля, я письмо знаю!" Тай потім той пан вліз у міх, дав тому бідному коні й віз: „Їдь домів!" А сам кричить у міху: „Буду вам за короля, бо я письмо знаю!" Тоді вийшов з коршми один і кликнув, коли почув це: „Ходіть, бо він нам за короля хоче бути!" Тай потім вибігли всі та кинули його в воду. Прийшли домів: а він із кіньми та возом дома. І сказали йому: „Та як ти тут вернувся домів, коли ми тебе кинули в воду?" А він повідає: „Ви дурні, як ви мене вкинули у воду, то там ярмарок був. Я прийшов домів, бо мені дали коні й віз". То тамті повідають: „Небожата, пійдім і ми!" І забралося ціле село знову до того моста. Тай кажуть війтови: „Скоч ти наперед, бо ти найстарший. Як скочиш, щобись махав рукою, то й ми підемо". Потім війт скочив, а як топився, то рукою махав — тай кажуть: „Ходім, бо нас війт кличе!" і всі по черзі поскакали й потопилися. А той тепер остався наймудріший.

АЛЛА ВЕРДИ!

(Грузинська пісня з останніх визвольницьких змагань).
(Переклад).

„Алла-верди!"*) — гуртом співаймо,
Хай пісня ця єднає нас!
Нашу недоленьку згадаймо,
Як ми пили московський квас...
Алла-верди! Алла-верди!
Алла-верди! Алла-верди!
Як нам силоміць наливали
Страшне питво — московський квас,
Як то оскому набували
І Україна і Кавказ...
Алла-верди! Алла-верди!
Алла-верди! Алла-верди!
Страшна квасня „гур-гур" упала,
„Алла-верди!" — співа Кавказ,
Яскраво сонечко засяло,
Ґеть к бісу вивернули квас!
Алла-верди! Алла-верди!
Алла-верди! Алла-верди!
Хай пє, що хоче, Україна,
Хай пє, що хоче, і Кавказ,
Квасник замурзаний хай згине,
Хай свині пють московський квас!
Алла-верди! Алла-верди!
Алла-верди! Алла-верди!
„Алла-верди!" — гуртом співаймо,
Хай пісня ця єднає нас...
Про нашу доленьку подбаймо,
Та памятаймо про той квас!
Алла-верди! Алла-верди!
Алла-верди! Алла-верди!

*) Бог з тобою!

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(24).

1-24

Паналті швидко перебігла через нешироку долину й підійшла до скелі, що прямою стіною нависла над долиною. Тут дівчина огляділа з ріжних сторін скелю й нарешті вибрала одно місце. Швиденько застромивши в щілини два кілки, дівчина по них полізла, а потім застромила третій, четвертий і пятий. Отак застромлюючи кілки, вона зі зручністю мадпи лізла вгору. Хвостом вона виймала зі скелі ті кілки, які вже їй були непотрібні.

Чим далі, тим вище й небезпечніше ставало дівчині лізти. Скеля була висока й стрімка. Лише надзвичайна зручність, сила й притомність дали можність дівчині лізти вгору. Здалека здавалося, що це невеличка малпочка царапається по скелях угору. Часами здавалося, що вона впаде й розібється, коли кілки вириватися зі щілини. Вона в таких хвилях ледви втримувалася при помочі іноді лише хвоста та одної руки. Дівчина вже замітно стомилася.

Та ось вона почула, що вже недалеко верх скелі. Ще кілька смілих зусиль і вона вже побачила себе на скелі. Схопившися за найближчий кущ, дівчина опинилась на скелі, зібравши за собою всі кілки. Дівчина знала тепер, що вона пройшла лише частину небезпечного шляху. Адже з міста було лише три виходи й перехід через них без дозволу або наказу ватажка означав смерть. Та дівчина тепер про це не думала. Вона хотіла тікати в світ за очі.

Вона знала, що ватажок післав її брата і батька в місцевість Корулул. Це була місцевість дика, безводна. Про неї ходило багато оповідань, і казали, що звідти ніхто не вернувся до міста Алюр. Та дівчина рішила мандрувати туди, щоб або знайти там своїх рідних, або згинути. Дівчина знала, що тут на кождому кроці її жде небезпека й смерть, але повороту їй тепер уже не було. Всеодно, її чекала смерть, хочби за втечу з міста забороненим шляхом.